

WILHELM SCHMID  
Anne Baba ve Büyükanne Büyükbaba  
Olmanın Sevinçleri Üzerine

© 2018 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM  
2018, İstanbul (1 baskı)

*Von den Freuden der Eltern und Großeltern*  
© 2016 Insel Verlag, Berlin

İletişim Yayınları 2579 • Psykhe 26  
ISBN-13: 978-975-05-3496-6  
© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM  
1. Baskı 2023, İstanbul

*DIZI EDITÖRÜ* Bahar Siber  
*KAPAK* Suat Aysu  
*KAPAK ve İÇ İLLÜSTRASYONLAR* Ceren Oykut  
*UYGULAMA* Hüsnü Abbas  
*DÜZELTİ* Bahri Özcan

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871  
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul  
Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

*CILT* Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003  
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,  
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

**İletişim Yayınları** · SERTİFİKA NO. 40387  
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,  
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul  
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58  
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

WILHELM SCHMID

Anne Baba ve  
Büyükanne  
Büyükbaba Olmanın  
Sevinçleri Üzerine

*Von den Freuden der Eltern und Großeltern*

ÇEVİREN *Tanıl Bora*



**WILHELM SCHMID** 1953'te Almanya'da Bavyera-Süebya (Schwaben) bölgesinde doğdu. Berlin, Paris ve Tübingen'de felsefe eğitimi aldı. Çeşitli Alman üniversitelerinde çalıştı, Riga ve Tiflis üniversitelerinde misafir öğretim üyeliği yaptı. Bir dönem Zürih'te bir hastanede hastalara "felsefeyle manevi destek" hizmetinde çalıştı. Halen Erfurt Üniversitesi'nde dışarıdan felsefe dersleri veriyor. Almanya'da ve dünyanın çeşitli yerlerinde tebliğler sunuyor. Yirmi beşi aşkın dile çevrilen kitaplarının dünya çapındaki satışı bir milyonun üzerindedir. İletişim'den yayımlanan kitapları: *Mutsuz Olmak. Bir Yüreklendirme* (2014), *Aşk. Neden Bu Kadar Zordur ve Yine de Nasıl Mümkün Olur?* (2014), *Sakin Olmak. Yaşlanırken Kazandıklarımız* (2015), *Arkadaşıhtaki Saadete Dair* (2015), *Düşmanlığın Faydaları* (2017), *Anne Baba ve Büyükanne Büyükbaba Olmanın Sevinçleri Üzerine* (2018), *Hediye Vermek ve Hediye Almak Üzerine* (2018), *Kendiyle Dost Olmak Hayatı Nasıl Kolaylaştırır?* (2019), *Dokunmanın Gücü Üzerine* (2020) ve *Seks Olmayınca - Yeniden Başlama Sanatı Üzerine* (2021).

# İÇİNDEKİLER

<b>ÖNSÖZ</b> .....	7
<b>BİRİNCİ BÖLÜM</b>	
<b>ANNE BABAYLA ÇOCUKLAR ARASINDAKİ SEVGİ</b> .....	13
<b>İKİNCİ BÖLÜM</b>	
<b>SEVGİ VE EĞİTİM:</b>	
<b>ANLAM DOLU BİR HAYAT İÇİN KILAVUZ</b> .....	33
<b>ÜÇÜNCÜ BÖLÜM</b>	
<b>BÜYÜKANNELER VE BÜYÜKBABALARLA</b>	
<b>TORUNLAR ARASINDAKİ SEVGİNİN ÖZELLİKLERİ</b> .....	51
<b>DÖRDÜNCÜ BÖLÜM</b>	
<b>ÇOCUKLAR SEVGİDEN YOKSUN KALACAK OLURLARSA</b> .....	65

---

Not: Kitaptaki tüm dipnotlar çevirmene aittir.

---

## ÖNSÖZ







**A**ile, çoktan geride kalmıř çaęlara ait bir fosil midir? Ke-  
lime öyle olabilir, fakat kendisi aslında sürekli yeni bi-  
imlerle can buluyor. İnsanların birbirlerine karşı kayıtsız  
olmadıkları her yerde vardır aile, iki kişiyle başlayıp bitmez.  
21. yüzyılda çocuklu veya çocuksuz, bir veya çok evde mu-  
kim, büyük bir çeřitlilikle var olmaya devam ediyor. Anne  
baba ve bykkanne büyükbaba da, aile teřkil etmeyi sürdür-  
dkleri oranda, başka bir Őeye dönüřtüler. Ailesiz bir hayat  
dahi mümkün – oęu durumda arkadaşların yeni bir aileye  
dönüřmesiyle oluyor bu. Modern aęda kimsenin ve hiçbir  
Őeyin geleneksel, töresel ve dinsel normlara itaat etmesi ge-  
rekmiyor. Hayat veya beraber yaşama biçimleri bir deneyin  
konusu haline geldiler, yoksa deęiřen koşullarda nasıl bir  
görünüm alacaklarını öğrenmenin yolunu nasıl bulurduk?

Tam da çokyönlü olarak deęiřtięi, aynı zamanda kaybola-  
bildięi ve terk edilebildięi bir tarihsel ve kiřiisel durumda, ai-  
lenin anlamı iyice belirgin biçimde ne çıkıyor. Bütün deği-  
şimlere rağmen özü hep aynı kalıyor: *Korunup kollanmanın  
meknıdır* aile, olağan halde hiçbir Şeyden korkmayacağımız

yerdir, karşılıklı bol iyi niyete güvenilecek ruhların meskenidir. Şu anlaşılmaz koca dünyada aile, anlaşılır bir küçük dünya inşasıdır, dış tehditlerden korumaya yetecek kadar içe dönük, hareketi ve değişikliği mümkün kılacak kadar dışa açık.

Dış dünyanın koşulları belirsizleştikçe, herkesin kendini korunup kollanmış hissedebileceği bu tırtılın ağına bağlanma ihtiyacı da artar. Birey hayatı boyunca bu yerden ayrılıp gidebilir ve ona geri dönebilir: Orada hikâyesini bildiğim ve benim hikâyemi bilen, çok şey yaşamış olduğum ve benimle çok şey yaşamış insanlar vardır, ilgilendiğim ve samimiyetle benimle ilgilenen, yardım ettiğim ve bana yardım eden insanlar. Her zaman muhatap olabileceğim ve benim ne yaşadığımı, ne yaptığımı, ne tasarladığımı bilmek isteyen birisi vardır orada. Başka koşullarda istenmeyen sosyal kontrol sayacağımız şey, modern çağın getirdiği birçok özgürleşmenin ardından, arzulanmaya değer bir rikkat kaynağına dönüşür.

Kuşkusuz aile bir *çatışma alanıdır* aynı zamanda, burada hesap edilemeyen sonuçların derhal gelip çatacağından korkmaksızın bol bol çatışma fırsatı vardır. Karşıt çıkarlar ve görüşler ortaya çıkar ve cebelleşirler. Herkes karşılıklı deneyim edinir, eylemde bulunur ve tepki görür, kavga eder ve uzlaşır. Bütün bu tatsızlıklardan sakınma arzusu akla yakındır ama bunlar olmasa, geriye kalan mutlak can sıkıntısı olurdu. Kimileyin aile bir tımarhanedir ama çoğu zaman gayet iyi yaşayıp gidersiniz onun içinde. Diğerleriyle çatışma ve onlarla araya mesafe koyma tecrübesi içinde herkes yatkınlıklarını ve hoşlanmadıklarını, kendi kanaatlerinin lehine ve aleyhine olabilecek bütün gerekçeleri öğrenir; böylece benliğini tanımlamanın, kendi kendine yapabileceğinden daha güvenli bir yolunu bulur. Üstesinden gelinen her yoğun çatışma, o ilişkinin güvenilir ve ciddiye alınır olup ol-

madığı ve tehlike anlarında da dayanıklılığını koruyup koruyamayacağı sorularını cevaplamamızı sağlayacaktır.

Aile her bakımdan *hayatı öğrenmenin bir yeri*, yaşama sanatının bir talim alanıdır. Burada insan tanımayı öğrenir, ilişki yordamları geliştirirsiniz, başkalarını dikkate almamanız halinde karşılaşacağınız yaptırımlar aracılığıyla da gerçekleşir bu. Kendisi ve başkaları adına sorumluluk üstlenme, uzlaşmaya girme, kararlaştırılanlara uyma kabiliyeti burada gelişir. Burada edinilebilecek kapsamlı sosyal bilgi, “sosyalleşmeyi” meydana getirir; modern çağda, kendiliğinden anlaşılabilir bir şey olmaktan çıktığı oranda bir kavram haline gelen “toplum olma” kabiliyetidir bu. Ailenin oluşturduğu küçük hücre, cemaat örgütlemenin, sorular sormanın, sorunlar çözmenin, çatışmalara arabuluculuk etmenin ve bir şeyleri değiştirmenin ne kadar zor olduğuna dair bir izlenim sunar bize: Toplumun daha büyük ölçeğinde bunun farklı olması mümkün müdür?

Aile hayatındaki öğrenme deneyiminde, çocuklar bir atılım sağlar – şayet yetişkinler onlarla beraber yeniden büyümeye ve dünyayı çocukların keşif sevinciyle başka türlü görmeye gönül indirirlerse. Çocuklarla, hayatın nasıl birbirini izleyen evrelere bağlı olduğunu öğrenirsiniz. Stres direncini, bu hayatın içinde kendiliğinden kazanırsınız, çünkü çocuklar daima yaratıcı cevaplar bulmayı gerektiren öngörülmemiş durumların ortaya çıkmasına yol açarlar; bizzat kendileri de gayet buluşçu olduklarını kanıtlarlar bu arada.

Aile, son olarak, *duygusal tecrübenin ve mutluluğun yeridir*; her şeyden önce, adeta zar atılarak bir araya getirilmişlerin tesadüfi mutluluğunun yeri. Kendini iyi hissetmenin verdiği mutluluğun yeri olması da nadirattan değildir; beraberken kendini iyi hissetmek, birlikte yaşamamanın temelidir. Yine de mutluluk sadece iyi duygulardan oluşamaz, ara ara hoş duyguların da yaşanması gerekir. Birlikte yaşamak zah-

metli olabilir ama bu zahmetin ödülü vardır: Kendini emanet edebilecekleri bağlar içinde yaşayanlar, hayatın anlamına ilişkin soruların peşinde çok daha az savrulurlar. Duyguyu, duygusal karşılaşmalar içinde, duygu ve düşünce alış ve rişiyile, kendi varlığınızın ötesindeki bir varoluşun aşkın deneyimiyle öğrenirsiniz. Herkes kendini bağlantılara eklenmiş hissedebilir. İlişki ağı ne kadar kapsamlı olursa, bütünlüklü *anlam sahaları* oluşturabilen ve tutamak sağlayabilen bağlantılar da o kadar artar. Karşılaşma ve deneyim ölçeğinin zenginliği, karmaşıklıktan uzak bir gündelik hayatın yol açacağı iç yoksullaşma tehlikesini azaltır.

İnsanların aile içinde hissedebilecekleri samimiyet ve korunup kollanma hissi, enerjilerin serbest mübadelesini mümkün kılar. Hayatı yoğun bir şekilde hissedilebilir kılan ve herkesin kendini geliştirebilmesini sağlayan insan sıcaklığı böyle meydana gelir. Bütün bu nedenler, aileye dair yeni gelişen kaygıların, giderek daha fazla sayıda insan için binlinçli bir hayat sürmenin yaşama sanatının bir unsuru haline gelmesini beklememize yol açıyor.